

היבטים לשוניים בפרשת וירא עח

דקדוקי קריאה בפרשת וירא ובהפטרה ובראשון של חיי-שרה

יח א בַּאֲלֵנִי: אל"ף בצירי ולמ"ד ללא דגש. לא מלשון עץ אֵלון	
יח ג וַיֹּאמֶר: המ"ם פתוחה ומוטעמת באתנח בראש פסוק	
יח ה וַאֲקַחְהָ: הוא"ו בשווא נע, לשון עתיד	
יח ו הָאֱלֹהִים: במלעיל, ההטעמה באל"ף ולא בלמ"ד ¹	
יח ז לַעֲשׂוֹת אֹתָו: הקוראים תי"ו רפויה כמו ש' וגם האחרים צריכים להיזהר מהבלעת אותיות "לַעֲשׂוֹשׁוֹר"	
יח ח חֲמָאָה: יש להשמיע את האל"ף, לא לקרוא חָמָה. וְהוּא-עֶמֶד: שתי התיבות מוקפות ומוטעמות בדרגא ²	
יח יב וַאֲדֹנִי: האל"ף אינה נקראת	
יח יז הַמִּכְסָּה: געיה בה"א והמ"ם אחריה בשווא נע	
יח כא אֶרְדָּה-נָא: הרי"ש בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהדפוסים. הַבָּאָה: הטעם בבי"ת, מלעיל ³ . עָשׂוּ כָּלָה: הכ"ף נותרה בדגש קל בגלל הפסק שבין התיבות	
יח כו וְנִשְׁאַתִּי: נשאר מלעיל למרות וי"ו ההיפוך לעתיד	
יח ל יָחַר: במלעיל, וכן הוא גם בהמשך	
יט א וְלוֹט יָשֵׁב בְּשַׁעַר-סְדֹם: טעם טפחא בתיבת וְלוֹט	
יט ב אֲדֹנִי: הנר"ן בפתח והוא חול (רבים של אדון) ⁴ . וַיֹּאמְרוּ לָא: אין טעם נסוג אחור והלמ"ד דגושה בשונה מההמשך פס' ה וַיֹּאמְרוּ לוֹ שם הטעם נוסג אחור ליו"ד והלמ"ד רפה	
יט ד טָרֶם יִשְׁכְּבוּ: הטעמה בטי"ת ובכ"ף, במלעיל ⁵	
יט ט וַיֹּאמְרוּ: בפשטא ולא בקדמא	
יט טז וַיִּתְּמַהֲמָהּ: ה"א ראשונה בשווא נח ושנייה במפיק	
יט יט אִמְלֹטָה נָא: הנר"ן דגושה במדויקים בעקבות המסורה אך אין טעם נסוג אחור למ"ם	
יט כא הַפְּכִי: ה"א בקמץ קטן, הפ"א בשווא נח והכ"ף אחריה בדגש קל	
יט כג צַעֲרָה: הטעם בצד"י, אין לחוש לאותם דפוסים הסוברים כי ההטעמה צריכה להיות ברי"ש	
יט כז אֲשֶׁר-עֶמֶד שָׁם: טעם נסוג אחור לעי"ן	
יט כח וְעַל-כָּל-פְּנֵי אֶרֶץ הַכְּפָר: תיבת וְעַל מוקפת ולא מרכא	
יט לג בְּלִילָה הוּא: תיבת הוּא ללא ה"א הידיעה	

¹ ובתיקון וחומש וסידור איש מצליח וסידור עבודת ה' הטעימו בלמ"ד בניגוד לדעת כל המקורות.

² לא כבקורן: וְהוּא עֶמֶד

³ והקורא מלרע יחשוש משינוי משמעות.

⁴ בניגוד למקרא דומה בתחילת הפרשה יח ג, שם הנר"ן בקמץ והוא שם ה' (ראה פירוש רש"י ד"ה אל נא תעבר מעל עבדך).

⁵ הזרקא והסגול באות תמיד בסוף התיבה (משמאל לאות האחרונה) ללא כל קשר למקום ההטעמה

יט לח יִלְדָה בָּן: טעם נסוג אחר ליו"ד והב"ת בדגש חזק מדין אתי מרחיק
 כ ב אֶתְחִי הוּא: טעם נסוג אחר לחי"ת וכן הוא בהמשך בפס' ה לעומת זאת אֶתְחִי הוּא הטעם לא נסוג
 לאל"ף
 כ ג בַּעֲלַת בַּעַל: טעם נסוג אחר לעי"ן הראשונה
 כ ה אָמַר-לִי: געיה באל"ף. בָּתָם-לְבָבִי: התי"ו בקמץ קטן
 כ ו וְאַחֲשָׁדָי: שי"ן שמאלית
 כ ח וַיִּרְאוּ: היו"ד בחירק מלא והרי"ש אחריה בשווא נע
 כ יא כִּי אֶמְרָתִי: ברביע ולא כקורן ואחרים אשר הטעומו בזקף
 כ יב אֶמְנָה: האל"ף בקמץ קטן. אֵךְ לֹא בַת-אִמִּי: טעם טפחא בתיבת אֵךְ
 כ טז וְאֵת כָּל וְנִכְחַת: תיבת וְאֵת מוטעמת במרכא והאל"ף בצירי, לא מוקף ובסגול כבקורן ודומיו
 כא א וַיִּי: קרא ודנִי
 כא ג הַנּוֹלֵד-לֹ: געיה בנ"ן. אֲשֶׁר-יִלְדָה-לּוֹ: העמדה קלה ביו"ד, הלמ"ד בשווא נע ודגש חזק בלמ"ד
 השנייה מדין דחיק
 כא ד בֶּן-שְׁמֹנֶת יָמִים: שתי התיבות הראשונות מוקפות, אין לקרוא בטעות בֶּן שְׁמֹנֶת-יָמִים
 כא ה בַּהֲוֹלֵד: במלעיל
 כא ו עָשָׂה לִי: טעם נסוג אחר לעי"ן. יִצְחָק-לִי: געיה ביו"ד הראשונה והצד"י בשווא נע
 כא יא עַל אוֹדֶת בָּנוּ: טעם טפחא בתיבת עַל
 כא יד וַיִּקַּח-לָחֶם: געיה ביו"ד. וְחֵמַת: במלעיל
 כא טו מִן-הַחֲמַת: החי"ת בצירי
 כא טז כְּמִטְחֵי קֶשֶׁת: אין טעם נסוג אחר
 כא יח אֶל-תִּירְאִי: הטעמה משנית בתי"ו והרי"ש בשווא נע
 כא כא וַתִּקַּח-לֹ: געיה בתי"ו
 כא כג הַשְּׁבָעָה לִי: טעם נסוג אחר לשי"ן ודגש חזק בלמ"ד, אתי מרחיק גִּרְתָּהּ בָּהּ: דגש חזק בבי"ת
 מדין אתי מרחיק
 כא כז לֹא־בִימָלְךָ: הלמ"ד בפתח
 כא כח לְבִדְהָן: הדל"ת בשווא נע
 כא ל כְּבִשְׁתִּי: ללא ה"א הידיעה. תְּהִיָּה-לִי: געיה בתי"ו
 כא לא וַיִּטַּע אֲשֵׁל: אין טעם נסוג אחר, אֲשֵׁל האל"ף בסגול
 כב א וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם: הקורא וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם, משבש את משמעות הכתוב
 כב ב הַמְרִיָּה: הרי"ש בחירק חסר ואחריה יו"ד דגושה ובקמץ. וְהַעֲלֵהוּ: העמדה קלה בה"א למנוע הבלעת
 העי"ן החטופה. אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיךְ: טעם טפחא בתיבת אֲשֶׁר
 כב ג אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-אָמַר-לֹ הָאֱלֹהִים: טעם טפחא בתיבת אֶל-הַמָּקוֹם, העמדה קלה באל"ף
 של אָמַר-לֹ בגלל הגעיה שם וכן הדבר בהמשך פס' ט

כב ח אֱלֹהִים: בגרשים

כב יב כִּי-יָרָא: היר"ד השנייה בשווא. אֲתָה: הטעם באל"ף מלעיל והיא מנוקדת פתח. חֲשַׁכְתָּ: שי"ן שמאלית

כב כב יג וְהָיָה-אֵיל אֲחֵר: יש להקפיד על הפרדת התיבות למנוע שיבוש משמעות הכתוב

כב יז אֲבָרְכֶךָ: כ"ף ראשונה בשווא נח למרות הקושי

כב יח וְהִתְבָּרַכְוּ: הרי"ש בשווא נע ולא בחטף

כב כב כָּשָׁד: שי"ן שמאלית

הפטרת וירא מלכים ב ד:

יש לשים לב לכל המקרים של כתיב וקרי.

ב אֶעֱשֶׂה-לָךְ: העמדה קלה באל"ף מפני הגעיה שם. כִּי אִם-אֶסּוּדָּ שֶׁמֶן: טעם מרכא בתיבה כִּי

ד עַל כָּל-הַכֵּלִים: טעם מרכא בתיבה עַל בלבד, אין לצרף לה את התיבה שלאחריה

ח לֹאכַל-לֶחֶם: הכ"ף בקמץ קטן ויש להיזהר לא להבליע את הלמ"ד שבסוף התיבה הראשונה ותחילת התיבה השנייה. עֲבָרוּ: העי"ן בקמץ קטן

ט אֶל-אִשָּׁה: יש להקפיד על קריאת המפיק, כן הדבר גם בהמשך הפרק

י עֲלִית-קִיר: הלמ"ד בחירק חסר והיר"ד אחריה דגושה ובפתח

יא וַיָּבֹא שָׁמָּה: טעם נסוג אחור ליר"ד

יג חֲרָדָתָּ: הדלי"ת והת"ו בשווא נח, לא לקרוא חֲרָדָתָּ

כ וַיְבִיאֵהוּ: היר"ד בשווא נח. עַד-הַצְהָרִים: הצד"י בקמץ רחב

כד אֶל-תַּעֲצָר-לִי: הצד"י בקמץ קטן

כו וַאֲמַר-לָהּ: המ"ם בקמץ חטוף (קטן)

כז לְהַדָּפָה: הה"א בקמץ קטן הה"א בסוף המילה במפיק. מָרָה-לָהּ: געיה במ"ם. הָעֵלִים: העי"ן בשווא נח

כט תְּבָרַכְנוּ: הרי"ש בשווא נע. יְבָרַכְךָ: על אף הקושי, כ"ף ראשונה בשווא נח

ל אִם-אֶעֱזָבְךָ: כ"ף סופית דגושה

לד וַיַּחֲם: החי"ת בקמץ קטן

לה וַיָּשָׁב: השי"ן בקמץ קטן

ראשון של חיי שרה:

כג ד גַּר-וְתוֹשָׁב אֲנֹכִי: טעם טפחא בתיבת אֲנֹכִי

כג ה לֵאמֹר לִוִּי: הטעם במ"ם הוא לא נסוג

כג ט בְּתוֹכְכֶם: כ"ף ראשונה בשווא נע ולא בחטף

כג יב עַם הָאָרֶץ: המילה עַם במרכא ואינה מוקפת

יח יד לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלַיִךְ כְּעַת חַיָּה וּלְשָׁרָה בֶּן:
מהספר תורת הטעמים של ידידנו ר' אברהם ויסבלום נר"ו עמ' שנו
אם נפסק בתביר יהיה הפיסוק: למועד אשוב אליך, כעת חיה ולשרה בן. פיסוק זה
מודגש במיוחד על ידי ניגון סוף העליה הנהוג⁶. ועל ידי זה נראה שהבטיח לו ב'
דברים נפרדים: א. למועד אשוב אליך, ב. כעת חיה ולשרה בן. ואינו נכון, וצריך להדגיש
את הפיסוק האמיתי, למועד אשוב אליך כעת חיה / ולשרה בן. וכן הוא לעיל (פסי י)
וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלַיִךְ כְּעַת חַיָּה / וְהִנֵּה-בֶן לְשָׁרָה אֲשֶׁתְּךָ.

יט כ והוא: ששד, רמ"ה, מ"ג-ש במ' ה יג, מ"ק- לש יד ב. והיא: ל

יט כא אליו: לש, מ"ש. אליו: ד
מנחת-שי: אָלָיו: בזקף קטן, כן הוא בספרי" כ"י. [אָלָיו].

יט כז אֶל-הַמָּקוֹם: שד. אֶל-הַמָּקוֹם: ל לפי שתי הדעות המתייגה לפני הברה סגורה.
המחלוקת על שיטת הסימון, כמ"ש כמה פעמים.

יט כח וְעַל-לש. ועל: שד כנראה ונציה קרא את הגעיא מרכא, ולכן סילק את המקף.

יט לד ממחרת: לשש, מ"ש. ממחרת: ד
מנחת-שי: מְמַחֲרֶת: מ"ם שגנייה בלא גלגל. [מְמַחֲרֶת].

יט לו הוּא אָבִי: לשש, מ"ש. הוּא אָבִי-²⁰: ד הערה 20
הטעמת ד היא כהשפעת הפסוק המקביל: הוּא אָבִי בְּנִי-עֲמֹן (לח).
מנחת-שי: הוּא אָבִי מוֹאֵב: מלת הוא במאריך, לא בתביר. [הוּא].

כ ג בחלום: לשש, מ"ש, מ"ג-ש, מ"ק-לש²⁵. בחלום: ד, מ"ס-ד חל²⁵
מנחת-שי, מלבד הדיון בכתיב המלה דן המנחת-שי אם השם במקרא זה הוא קודש:
>וַיֵּבֶא אֱלֹקִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ: לפי הנראה מפשט הכתוב זה השם קדש, וכן זירא [צ"ל וַיֵּבֶא]
אֱלֹקִים אֶל לִבְנֵי הָאֲרָמִי בַחֲלֹם הַלַּיְלָה (בראשית לא, כד), וַיֵּבֶא אֱלֹקִים אֶל בְּלָעַם לַיְלָה (במדבר כב, כ), אַבְל
מִדְּבַרִי חֲזוֹחַר רִישׁ פ' בַּחֲקֵתִי זֶפ' בַּלֶּק דָּף קִצְ"ד לֹא מִשְׁמֹעַ כֵּן, וְכֵן בְּשִׁמּוֹת שִׁבְע' נֶאֱסַם
שִׁמְעֵ אֲמָרִי אֶל אֲשֶׁר מִחֲזוֹחַ שְׂדֵי יַחֲזִיחַ (במדבר כד, ד). וְעֵנִינִי אֵלֶּה נִרְאִי כַּמְבַּהֲלִין, וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי

⁶ א"ה: שתיים רעות עשו בזה. כי בכמה בתי כנסת יש מנהג משונה שהציבור מצטרף לקורא בסיום העליה לתורה, וזה מקשה מאוד למי שרוצה לשמוע כל מלה מהקורא, אך כאן בגלל העיכוב בתביר גם הפיסוק מעוות!
⁷ מדברי חזוחר: זיקרא, קיג ע"א; במדבר, קצד ע"א.
⁸ בשמות שבע' נאם שומע: חזוחר במדבר, רח ע"א.

מהם, שאין למדקדק עסק בהם. ועיין ביפה תואר על ב"ר פ' ג"ב ס"י ח', זמזה שאכתוב סוף פרשת ויצא.⁷⁴

ויבא אליו אל אבימלך בחלום: מל' וא"ו בהעתק מס' הלל^ח, וזאחר שבסמוך חס', וכך הם בכל הספרי המדויק. ^טוהמדפס שכתב על זה ב' חסרי, וכן הביאו במסורת הגדול, ונגרר אחריו גם בעל ^אמנחת כהן >ובעל ^במסורת הברית הגדול < הם דברי חלומות. וכן כת' א"ת בפשיטות, בחלום הראשון מלא, ע"כ. והשני החסרי הם ויאמר אליו האלקים בחלום (בראשית כ, 1) שבסמוך, אל לבן הארמי בחלום (פ' ויצא), וכ"כ ^{טו}הרמ"ה ז"ל. אח"כ ראיתי ^{טז}בקונטרס הטעיות מספר מנחת כהן הנזכר שחזר בו, והגיה כמו שכתבתי. וכן הוא בתיקון ס"ת ישן. [בחלום].

כ ד הגוי גס-צדיק: לשש, מ"ש. גס: ד ונציה שכח דגש. לא מסתבר שהסיבה שלא הדגיש היא בגלל הו"ד בסוף המלה הגוי. כי זו יו"ד של הברה סגורה, ואין להניח שונציה טעה בזה. מנחת-שי: **הגוי גס:** הגימ"ל דגושה. [גס].

כ ה הלא: לשש, מ"ש. הלא: ד ונציה מוסיף מקף. מנחת-שי: **הלא:** בלא מקף. [מכאן ואילך דן המנחת-שי בכתיב מלה זו] במסורת כ"י נוסף זה על מספר הלא שמלאי וא"ו בתורה, אבל בכל הספרים חס', וכן עיקר, כמו שכתבתי בפ' בראשית על פסוק הלא אס תיטיב (בראשית ד, ז). [הלא].

כ ז משיב: ששד. משיב: ל נביא את המקרא ונראה איך הוא נפסק לפי שתי ההטעמות. ([ואם-איןך משיב] [דע כ"י מות תמות] [אתה] [וכל-אשר-לך:]; [לניגד:]; [ואם-איןך משיב דע כ"י מות תמות] [אתה] [וכל-אשר-לך:]; כמדומה שהפיסוק היוצא מהטעמת הספרים מסתבר יותר מזה שבהטעמת לניגד.

כ יב וגם: לשד. וגם: ש הדגש בששון; אינו אפשרי⁷, אבל יתכן שנקדן-מסרן ששון; לא ראה בזה זרות.

⁷⁴ ביפה תואר: על ב"ר פרשה נב ז, שב ע"א: שג ע"ב.

⁷⁵ זמזה שאכתוב: מ"ש בר' לא נג ('אלקי אברהם' וכו').

⁷⁶ אפשר שתוספת גיליון זו אינה מיד נורצי.

⁷⁷ וזאחר שבסמוך: לחלן פס' ו.

⁷⁸ והמדפס: מ"ק – ד על אתר.

⁷⁹ במסורת הגדול: מ"ס – ד חל' 25.

⁸⁰ מנחת כהן: על אתר.

⁸¹ מסורת הברית הגדול: ס"י קעה (על בר' לא כד), כה ע"ב.

⁸² הרמ"ה: חל"ם.

⁸³ בקונטרס הטעיות: בסוף ספר מנחת כהן, פרשת וזרא.

⁷ מסופר על אחד המדקדקים ממשפחת ילין (אולי מחבר 'הדקדוק יסוד בהלכה'), שנכנס לבית הכנסת השכונתי בבתי ברוידא בירושלים, ומיד יצא בריצה מבית הכנסת כשכולו נסער, אחד המתפללים רדף אחריו והשיגו, ודרש ממנו במפגיע לספר מה כל-כל הרגיו אותו. 'בבית-הכנסת תלו שלט "שתיקה יפה בשעת התפילה"', דגש אחרי שווא בראש המלה! שומו שמים על זאת!! איך יכלו לשים דגש?? ממש לא יכופר! וכו'.

כ יז **אֲבִימֶלֶךְ: לְשׁד. אֲבִימֶלֶךְ: שׁוֹי** בהערה 21 מפנה להערה 7 שבה הוא מונה שגיאות טעמים רבות בששון. הוזכר בפרשות הקודמות.

כא ו **יִצְחָק: ל. יִצְחָק: ד** משום מה לא ציין ר"מ ברויאר שלשני הניקודים היו"ד בגעיא. ונציה **יִצְחָק-לִי:**; לניגוד **יִצְחָק-לִי** הגעיא תחת החירק לפני ראש הלמ"ד בשורה מתחת. כלומר השווא בצד"י נע גם לדעת לניגוד. מנחת-שי: **יִצְחָק-לִי:** ^אבשטח חדא, דכל חד וחד מלעיל זל, דכות"י חשיב בגזויהו, יצחק, מלעיל, כל השמע יצחק לי. **[יִצְחָק-לִי]**.

המסורה מונה מלים שהן מלעיל ויחידאיות (מופיעות רק פעם אחת במקרא מלעיל). אחת המלים היא יצחק במקרא הזה, והמסורה קוראה אותו 'מלעיל' אע"פ שהוא מוקף במקף, כיון שיש געיא ביו"ד. אע"פ שלפי הכלל אין נסיגה להברה סגורה, מכל מקום מציאות הגעיא כאן מספיקה לכנותו **מלעיל**. ברשימה שם יש עוד כמו הנה **שָׁכַר-עֲלִינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל** (מלכים ב ז ו) שגם הוא מוקף, **שָׁכַר וְהַשְׁכֵּר עֲלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל** ונחשב מלעיל.

כא טו **הַחֲמָת: לְשׁד, מ"ש. הַחֲמָת: מ"ש?**
לנוסח הצירי יש אישור שכן הוא בכתר ארם-צובה במאורות נתן
הַחֲמָת שש נקודות א"כ [= אינו כן] אלא החית בצ"ר
מנחת-שי: **וַיְכַלּוּ הַמַּיִם מִן הַחֲמָת:** בס"א כ"י החי"ת בסגול, וכן כתב רד"ק על זה ^זבשרשים שהוא בשש נקודות, ויש ספרי" בחמש, עכ"ל. **[הַחֲמָת]**.
מדרך עריכתו של המנחת-שי, דעתו היא זו שבתחילת דבריו כלומר בצירי, אע"פ שמביא דעה זו בסוף.

כא כב **אֱלֹהִים: לְשׁד, פס. אֱלֹהִים: ש** ששון: מוסיף פסק שאינו ברשימת הפסקים, בניגוד למקורות אחרים.

כא כג **אֲשֶׁר: לְשׁ. אֲשֶׁר: ד; גִּרְתָּה: לְשׁ, מ"ש? גִּרְתָּה: ד**
נוסח כא"צ ברשימות קמחי. **רש"ש: במקף ולא בקדמא ס קמחי: כן** הרב שלום שכנא ילין שאל אם במקף, תשובת חתנו קמחי אחרי בדיקת כא"צ שכן הוא.

כא כט **הִנֵּה: לְשׁד. הִנֵּה: ש**

כא ל **אֶת-הַבָּאָר: לְשׁ, ב"א. אֶת: ב"נ**

כא לג **אֶשֶׁל: לְשׁ, מ"ש? אֶשֶׁל: ד, מ"ש; וַיִּקְרָא-שֵׁם: לְד. וַיִּקְרָא-שֵׁם: ש**
סגול או צירי? מנחת-שי: **וַיִּטַּע אֶשֶׁל:** ברוב הספרי" האל"ף בצירי, ובס"א כ"י מדויק בסגול, ונמס' עליו ל'. גם ^טרד"ק כתב ויטע אֶשֶׁל, תחת הָאֶשֶׁל (שמואל א' כב, ז) בשש נקודות. ובעל ^ירב

^א בשטח חדא, דכל חד וחד מלעיל: בסוף מ"ס – ד, אחרי רשימת 'חלופין שבין מערבאי ומדנחאי'.

^ד בשרשים: חמ"ת, 110 ע"א.

^ט רד"ק: שרשים, אש"ל, 29 ע"א.

פעל"י כתב ויטע אָפּל ייִש ספרי' בב' נקודות, וייִש ספרי' בג' נקודות. ועיינ "מ"ש בשמואל א' סי' כ"ב וסי' ל"א.⁷⁷ [אָפּל].

כב א אחל: לשד. אחר: שונ הפניה נוספת לשגיאות כ"י זה.

כב ב ולך-לך: שד. ולך-לך: ל בלנינגרד אין מתיגה.

כב ג ויחבש: ששד. ויחבש: ל השמטת דגש אחרי וי"ו ההיפוך לעבר בלנינגרד.

כב ה שבו: לשש. מ"ש. שבו: ד ונציה מוסיף מקף. מנחת-שי: שבו: במקצת ספרי' בלא קדמא.⁷⁸ [שבו].

כב ז הנני בני: לש, מ"ש. הנני: ש. הנני: ד שלוש אפשרויות. געיא בנו"ן השניה ללא הקפה למלה הבאה, געיא וגם הקפה, מרכא והקפה. מנחת-שי: הנני בני: בלא מקף, ובסגול נון ראשונה, ושתי חנו"ן דגושות, ובא נון יו"ד חמדבר בדגש שלא כמנהג. 'ובמסורת ב' דגושינ, וסי' הנני בני, [הנני] מי אֶתָּה בְּנִי (בראשית כז, יח) (תולדת יצחק). [הנני].

כב ח יראה: לשש. ב"א, מ"ש. יראה: ב"נ

הפטרות וירא

שמואל ב ד ב לְכִי: לְקַד. לְכִי: א המנהג בכתבי היד וגם בדפוסים הוא להביא ב'פנים' את נוסח הכתיב, ובגליון – את נוסח הקרי. עד לתקופה האחרונה הקרי מופיע בגליון ללא ניקוד, והכתיב מנוקד בניקוד הקרי. כיון ששיטה זו עלולה לגרום לטעויות – בתקופה האחרונה מנקדים את הקרי בגליון. יש שכדי למנוע טעויות השמיטו כל ניקוד מהכתיב, דבר שמבליט יותר שיש כתיב וקרי (תנ"ך קורן ועוד שאימצו שיטה זו), ויש מנקדים את הכתיב לפי הנהוג אבל מנקדים גם את הקרי. בנוסף לזה יש כ"י שלפעמים (אולי תמיד) אינם מנקדים שווא בסוף אות 'ך'. הם סומכים שבהעדר קמץ יבין הקורא שהוא שווא, ואין מנקדים שווא בסוף מלה. בכתיב וקרי כאן סמך המסרן-נקדן של כתר ארם צובה אהרן בן-אשר, שאין צורך להוסיף ניקוד גם תחת הכ"ף.

⁷⁷ רב פעל"י: שער השמות, החלק החמישי, 112 ע"ב.

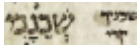
⁷⁸ מ"ש: מ"ש שמואל א כב ז ('תחת האָפּל'); שמואל א לא יג ('תחת האָפּל').

⁷⁷ בשמואל א כב ז ('תחת האָפּל') מסר נורצי: 'במקצת ספרי' מווייקי' האל"ף בסגול. בשמואל א לא יג ('תחת האָפּל') מסר: 'יש ספרי' בשש נקודו' וייִש בחמש'. המצב המתואר הוא אפוא שקול, וההכרע עולה מן הדיבור-המתחיל, בשש נקודות.

⁷⁸ נוסח ד: שבו-לכס, וכך בדפוס ונציה ש"ז אלא שהמירכא נראית כתביר. א"ת העיר 'שבו' – בלא קדמא, וכוונתו למחוק את הקדמא ולהשאיר את המקף. אך נורצי ייחס את הנוסח הזה ל'מקצת ספריים', וניתן להבין מכך שנוסחו הוא באזלא (קדמא) ב'שבו', אף שבדיבור-המתחיל לא סימן את הטעם.

⁷⁹ ובמסורת: מ"ק – ד על אתר (בלא פירוט).

ג שכני: אלק. שכני: ד. שכני: מ"ש; שכני: א, ל? שכני: ק. שכני: ד

המחלוקת הראשונה היא בכתב המלה שכני. המחלוקת השניה בענין הניקוד. כאן עיקר המגמה להראות שבכ"י קהיר השווא בכ"ף הוא בתוך חלל הכ"ף, בונציה תחת הכ"ף כמו לך בפסוק הקודם, ובכתר ארם צובה אינו כל עיקר. אבל שלושת האותיות הראשונות מנוקדות כדת, וניקוד החירק נדחק בין האותיות. כך בכתר ארם צובה מנחת שי: שכני - שכני קרי ובספרים מדויקים אין בהם יו"ד אחר כ"ף ראשונה: משמע מהמנחת-שי שבין הנו"ן לכ"ף יש יו"ד.

ה מגשים: א, ש, מ"ש, מ"ג-ד, מ"ג-ל מ"א, א, מ"ג-ק מ"א ה א. מגשים: לקד, מ"ג-ל מנחת שי הם מגשים - מלא גם יו"ד קדמאה בספר"י מדויקים וכן ראוי על פי המסורת שגמסר כאן ואף במלכים א' ח':

כאן נוסח כתר ארם-צובה בניגוד למקורות האחרים⁸, מצד שני המסורה של כל המקורות המנויים כאן תומכת בנוסח כא"צ, ובמסורה של לנינגרד יש סתירה. בספר 'כתר ארם צובה והנוסח המקובל של המקרא' עמ' 129 מובא מקרא זה בין הכתיבים של שלושה מקורות הנסתרים ע"י המסורה ושני מקורות. כ"י ששון: מצטרף לכא"צ.

מגשים מגשים מ"ג-ד: מגשים ג בקריאה וס"י... מגשים

דשלמה (מ"א ה, א) חס'; מ"ג-לק (מ"ק-ש):

מגשים ג ב' מ"א וא' חס'... הערה 7

במ"ג-ל נוסח כאן: מגשים ג ב' חסין וא' מ"ל... לשון זו נסתר על ידי לשון מ"ג-ל מ"א, א, ג, שובאה כאן:

אך אפשר, שהיא קשורה - כסיבה או כתוצאה - עם נוסח ל' כאן.

ז נשי: לך. נשי: א. נשי: ק; נשי: אק. נשי: לך; נשי: לד. נשי: א. נשי: ק כ"י קהיר בשיטתו להכניס שווא לחלל הכ"ף בשתי המלים. בלנינגרד וונציה לא סימנו את ניקוד וי"ו החיבור של הקרי ובנין כי סמכו על הקורא.

ואתבני תחית

ח אשה גדולה: אלק. גדולה: ד ונציה מדגיש אחרי הברה פתוחה ('יהו"א').

י ושלח: אלק. ושלח: ד השולח הוונציאני אינו מובן.

יא ויבא: אלק. ויבא: ד כללי נסוג אחור אינם חד-משמעיים, ולכן יתכן שאין זו טעות ממש בונציה, מ"מ נוסח כתבי היד מכריע.

יב גיחזי: אקד, מ"ג-אל ח ה. גיחזי: ל

יב-טו ויקרא-לה: אקד. ויקרא-לה: ל

כ וישא-הו: אקד. וישא-הו: ל שוב לנינגרד אינו מסמן את המתיגה.

⁸ נוסח ששון: כנראה לא היה ידוע אז לר"מ ברויאר.

כה ותבא: אקד, מ"ג-א שופ' ד כא. ותבוא: ל; אחה: אלק, מ"ג-ד כמ' כג לג. אותה: ו; השנמית: אקד. השנמית: ל ?

כה הלא: אלק, מ"ש, מ"ג-ד מ"א כב לט. הלא: ד
מנחת שי: הלא אמרת - בספרי מדוייקים בלא וא"ו שאינו מן י"ז מלאים בסיפרא:

כט חגר: אלק, מ"ש, מ"ג-א תה' מה ד. חגר: ד
מנחת שי: חגר מתניך - בספרים מדוייקים חסר וא"ו:
משענתי: אלה, ב"א. משענתי: ק, ב"נ, תמצא אלק. תמצא:
תברכנו: לך, תברכנו: א מודעת זאת שכא"צ מרבה בחטפים בלא-גרונות.

לו השנמית: אקד. השנמית: ל; ותבא: אקד, מ"ג-א שופ' ד כא. ותבוא: ל
השווה פסוק כה. לדעת לנינגרד יש דגש בנו"ן ואין זה משנה אם יש וי"ו לפניו או לא. אבל
יש להעיר שעל שונם (פס' ח) לא הוער שבלנינגרד דגוש. אלשונם

פֶּן לְחֶכֶם וְיָחֶכֶם-עוֹד

אנא שלחו את הערותיכם!

הכתובת למשלוח: eliyahule@gmail.com

הערות מתקבלות גם באנגלית.

הודעה מאתר "לדעת" כאן תוכלו להוריד גליונות פרשת השבוע מדי שבוע (גם גליוננו מופיע
שם): <http://www.ladaat.info/gilyonot.aspx>
מאמרנו מופיע **ונשמר** באוצר החכמה בפורום דקדוק ומסורה
<http://forum.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=45&p=272195#p272195&t=10317>

אם אתה מתעניין
בהבטים הלשוניים של התורה
(לשון המקרא, המשנה, התלמוד וכו')
אתה מוזמן להרשם (בחנם)
לקבלת דוא"ל בנושאים לשוניים
ברתיבת: franklashon@gmail.com
☺ בוא להחכים את עצמך ואת שאר המכותבים ☺